

JURNAL LINGUISTIK Vol. 28 (2) November 2024 (016-033)

Komponen Makna Leksikal Bertokoh dalam Dialek Melayu Utara

¹Zul Hanis Yop Othman, ²Sharil Nizam Sha'ri, ³Adi Yasran Abdul Aziz & ⁴Salina Husain

¹zhyo1991@gmail.com, ²sharil@upm.edu.my, ³adi@upm.edu.my, & ⁴linahusain@upm.edu.my

Fakulti Bahasa Moden dan Komunikasi,
Universiti Putra Malaysia.

Tarikh terima : 23 Ogos 2024
Received
Terima untuk diterbitkan : 17 November 2024
Accepted
Tarikh terbit dalam talian : 30 November 2024
Published online

Abstrak

Penelitian komponen makna leksikal dalam dialek Melayu telah menimbulkan masalah kekaburan bagi pengguna dialek khususnya dialek Utara (DU). Masalah ini juga menyebabkan pengguna mengalami kekeliruan dalam memahami makna leksikal yang dituturkan oleh penutur DU serta tidak dapat mentafsir makna dengan tepat. Perkara disebabkan oleh berlakunya makna lingkaran dan makna bertindih. Kajian ini mempunyai tiga objektif iaitu mengenal pasti entri DU yang mempunyai kekaburan makna berdasarkan pentakrifan dalam *Kamus Dewan Edisi Keempat* (KD4), menghuraikan entri DU yang mempunyai kekaburan makna berdasarkan pentakrifan dalam KD4 dengan mengaplikasikan Teori Analisis Komponen Makna (1975) yang diasaskan oleh Eugene A. Nida, dan merumuskan definisi baharu entri DU dalam KD4. Metodologi kajian melibatkan kajian kepustakaan dan lapangan. Bilangan responden adalah seramai 30 orang yang dipilih secara kaedah persampelan berkumpulan dari Lembaga Pemasaran Pertanian Persekutuan (FAMA) yang terletak di Bandar Baru Selayang, Selangor. Lokasi ini dipilih kerana merupakan lokasi yang paling strategik dan mempunyai ciri-ciri yang diperlukan oleh pengkaji. Ciri-ciri tersebut merangkumi aspek jarak tempat tinggal, masa, persekitaran, faktor kerjasama dari segi data kajian dan bilangan responden didapati cukup untuk menjawab data yang diperlukan. Kaedah temu bual dan rakaman audio digunakan semasa proses mengumpul data kajian. Hasil kajian telah menemukan makna baharu yang diperolehi daripada temu bual dengan penutur asli DU. Justeru, kajian ini diharapkan dapat membuka ruang dan jurang kepada pengkaji akan datang bahawa kajian makna leksikal khususnya dalam dialek masih mempunyai banyak unsur yang boleh dikaji.

Kata Kunci: Makna Leksikal, Dialek Utara, Kamus Dewan Edisi Keempat, Teori Analisis Komponen Makna, Kekaburan Makna.

Components Of Lexical Meaning Bertokoh In Northern Malay Dialects

Abstract

Research on the components of lexical meaning in the Malay dialect has created a problem of ambiguity for users of the dialect. This problem also causes users to experience confusion in understanding the lexical meaning spoken by Northern Dialect (DU) speakers and cannot interpret the meaning accurately. This is so because things are caused by the occurrence of circular meanings and overlapping meanings. This study has three objectives which are to identify DU entries that have ambiguity in meaning based on the definition in the *Kamus Dewan Fourth Edition* (KD4), describe DU entries that have ambiguity in meaning based on the definition in KD4 by applying the *Meaning Component Analysis Theory* (1975) founded by Eugene A. Nida, and formulated a new definition of the DU entry in KD4. The research methodology involves literature and field studies. The number of respondents was a total of 30 people who were selected by cluster sampling from the Federal Agricultural

Marketing Authority (FAMA) located in Bandar Baru Selayang, Selangor. This location was chosen because it is the most strategic location and has the characteristics required by the researcher. The characteristics include aspects of distance to residence, time, environment, cooperation factors in terms of research data and the number of respondents found to be sufficient to answer the required data. Interview and audio recording methods were used during the process of collecting research data. The results of the study have found new meanings obtained from interviews with native speakers of DU. Thus, this study is expected to open space and gaps for future researchers that the study of lexical meaning, especially in dialects, still has many elements that can be studied.

Keywords: *Lexical Meaning, Northern Dialect, Kamus Dewan Fourth Edition, Component Analysis Theory of Meaning, Meaning Ambiguity.*

1. Pengenalan

Dalam bahasa Melayu, terdapat beberapa jenis makna yang boleh diperdebatkan seperti makna berkesan, makna konseptual, makna leksikal, makna kolokatif, makna denotatif, dan makna konotatif. Oleh itu, kajian ini merupakan kajian yang mengkaji makna leksikal yang terdapat dalam sains semantik. Boleh diperdebatkan bahawa makna leksikal merangkumi makna bertulis, tersirat, umum atau makna kamus. Dalam sub-bidang linguistik, makna leksikal merujuk kepada kajian tentang apa-apa yang disampaikan atau dimaksudkan oleh perkataan dalam sesuatu bahasa. Begitu juga dalam kamus, terdapat makna leksikal tanpa melibatkan penggunaannya dalam ayat. Makna semantik leksikal dapat disampaikan dengan melihat hubungan antara unsur-unsur yang membentuk struktur makna sesuatu perkataan. Menurut Abdul Chaer (2007), makna leksikal ialah bentuk kata yang berasal daripada leksikon iaitu kosa kata dan kosa kata. Satu unit leksikon ialah leksem, iaitu unit bentuk bahasa yang bermakna. Struktur makna leksikal sesuatu perkataan dikenali sebagai sinonim, antonim, homonim, hipernim, homofon, homograf, hiponim, polisemi, meronim, pertindihan dan ketaksaan.

Makna leksikal ialah makna unsur-unsur bahasa (leksem) sebagai lambang benda, kejadian, objek dan sebagainya. Dengan kata lain, makna leksikal ialah perkataan yang berasal daripada istilah leksikon yang bermaksud kosa kata. Unit leksikon ialah leksem yang merupakan bentuk bahasa yang bermakna (Ibrahim Ahmad, 1994). Makna leksikal bermaksud makna yang merupakan leksikon, makna yang sesuai dengan rujukannya, makna yang sesuai dengan pengamatan pancaindera atau makna sebenar (Adrienne Lehrer, 1992). Makna leksikal ialah subbidang linguistik yang merujuk kepada kajian tentang apa yang ditunjukkan atau apa yang dimaksudkan dengan sesuatu perkataan dalam sesuatu bahasa. Oleh sebab itu, kamus merupakan rujukan penting bagi penutur sesuatu bahasa. Selain itu, penutur juga merupakan kamus mudah alih kerana penutur mengetahui ratusan makna untuk bahasa pertuturan. Pengetahuan penutur tentang makna membolehkan penutur menggunakan bahasa untuk menyatakan pendapat dan memahami ujaran yang didengar. Dalam semantik leksikal atau makna leksikal, makna sesuatu perkataan boleh diberikan dengan melihat hubungan antara unsur-unsur yang membentuk struktur makna sesuatu perkataan. Makna leksikal biasanya dikaitkan dengan sesuatu perkataan sedangkan sesuatu perkataan itu bukan sahaja terdiri daripada perkataan, tetapi juga terdiri daripada beberapa perkataan. Contohnya, 'kambing hitam'. Maksud kambing hitam bukanlah gabungan makna kambing dan makna hitam, tetapi mempunyai makna tersendiri iaitu 'orang yang dipersalahkan'. Oleh itu, makna tidak dapat dikesan daripada makna setiap kata konstituen, maka perkataan 'kambing hitam' dikatakan mempunyai makna idiomatik atau lebih dikenali sebagai makna tatabahasa (Kushartanti et al. 2005).

Sinonim ialah perkataan yang mempunyai makna yang sama, iaitu perkataan yang mempunyai makna yang sama atau hampir sama. Contohnya, perkataan 'kuat' mempunyai maksud yang sama dengan kuat, teguh, bertenaga, tidak mudah rebah dan sebagainya. Semua contoh perkataan ini adalah perkataan sinonim. Secara umum, sinonim dirujuk sebagai perkataan yang serupa, contohnya perkataan 'kereta' dan 'motokar', 'sejuk' dan 'sejuk', 'suka' dan 'suka', 'susah' dan 'kacau', 'lapse' dan 'lapse', 'lompat' dan 'lompat' dan sebagainya. Perkataan yang sinonim ia tidak mempunyai makna yang sama seratus peratus. Perbezaan makna ini dapat dilihat dari pelbagai konteks.

- 1.1 Konteks yang tidak boleh ditukar ganti – Perkataan wanita dan perempuan adalah sinonim tetapi ungkapan Persatuan Wanita tidak boleh ditukar kepada Persatuan Perempuan.
- 1.2 Konteks formal dan tidak formal - Kata ganti nama diri orang pertama saya digunakan dalam suasana formal manakala perkataan aku digunakan dalam situasi tidak formal.
- 1.3 Konteks lapisan masyarakat - Kata ganti nama diri beta digunakan oleh raja dan kerabat, tetapi bagi rakyat biasa kata ganti nama diri yang digunakan untuk berhubung dengan golongan diraja ialah patik.
- 1.4 Konteks perbezaan penggunaan – Perkataan mati digunakan dalam konteks biasa manakala perkataan meninggal digunakan dalam konteks yang lebih sopan.

Tidak semua perkataan dalam bahasa Melayu mempunyai sinonim, contohnya perkataan padi dan batu. Namun begitu, terdapat perkataan yang sinonim dalam bentuk kata dasar, tetapi tidak sinonim dalam bentuk kata terbitan. Sebagai contoh, perkataan benar sinonim dengan benar-benar, tetapi kebenaran tidak sinonim dengan perkataan ikhlas. Terdapat juga perkataan yang tidak mempunyai sinonim dalam bentuk dasar tetapi mempunyai sinonim dalam bentuk terbitan. Sebagai contoh, perkataan tinggi tidak sinonim dengan perkataan tingkat, tetapi perkataan meningkatkan taraf hidup adalah sinonim dengan perkataan meningkatkan taraf hidup. Terdapat juga perkataan yang menurut maksud asalnya tidak sinonim tetapi mempunyai sinonim apabila digunakan sebagai metafora. Sebagai contoh, perkataan putih tidak sinonim dengan perkataan baik dalam erti kata sebenar, tetapi ia sinonim apabila perkataan putih digunakan sebagai metafora, seperti dalam ungkapan watak putih sama dengan watak baik. Sememangnya dalam kehidupan seharian kita sudah terbiasa dengan penggunaan sinonim di sekeliling kita. Contohnya, di kawasan zoo kita akan nampak papan tanda yang berbunyi 'Tolong jangan usik, ganggu atau kacau haiwan di kawasan ini'. Di perpustakaan, terdapat perkataan yang berbunyi 'Dilarang membuat bising, bercakap dan bersembang'. Perkataan tersebut mempunyai maksud yang hampir sama. Walau bagaimanapun, tidak ada perkataan yang sinonim atau mempunyai makna yang sama. Dalam semantik, terdapat beberapa jenis sinonim iaitu sinonim pinjaman, sinonim konteks, laras sosial, dan kolokasi.

1.2 Permasalahan Kajian

Kesukaran menjelaskan makna adalah menjadi punca berlakunya masalah kekaburan makna. Hussein Kareem Hasan (2023), berpendapat bahawa kesukaran untuk mentakrifkan sesuatu perkataan tanpa menggunakan perkataan lain yang juga perlu ditakrifkan tidak menyelesaikan masalah. Hal ini demikian kerana, makna juga sukar untuk ditafsirkan jika ia merupakan perkataan yang mengandungi makna bukan literal. Dalam hal ini, tafsiran makna akan berubah bagi seseorang bergantung kepada keadaan tertentu dan keraguan sering timbul untuk menjelaskannya. Makna leksikal akan mengalami peluasan makna mengikut tempat dan latar kepenggunaannya. Setiap tafsiran yang diberikan oleh pengguna bahasa itu akan membezakan maksud leksikal tersebut kerana berlainan budaya dan politik kehidupan persekitarannya yang berubah mengikut peredaran. Hal ini diperkuatkan dengan kenyataan Veronica Diveica, et al. (2024), ada perkataan yang memperlihatkan pelbagai makna apabila konteks penggunaannya berubah-ubah.

Dalam kajian ini, pentakrifan makna leksikal dialek telah menimbulkan masalah kepada pengguna kerana berlaku ketidakjelasan makna leksikal dialek tersebut. Perkara ini timbul apabila sempadan makna yang tidak jelas dan fahaman terhadap leksikal adalah bergantung kepada konteks dan situasi penggunaannya (Zul Hanis Yop Othman dan Zaitul Azma Zainon Hamzah, 2020). Hal ini demikian kerana, makna yang dijelaskan dalam kamus didapati mempunyai makna yang berbeza dengan latar pengguna dialek tersebut. Perkara ini telah menyebabkan pengguna telah keliru dan kabur dengan maksud yang diterangkan dalam kamus itu. Sehubungan dengan itu, pengguna terpaksa mencari dan merujuk kepada leksikal ke leksikal yang lain tanpa mendapat penerangan khas berkaitan makna tersebut yang sepatutnya (Nor Saadah Mohd Salleh, 2015).

Penerangan makna yang kurang jelas berhubung dengan makna leksikal yang digambarkan oleh penutur telah menyebabkan berlaku kelingkaran makna dan pertumpangtindihan makna. Menurut Monaliza Sarbini et al. (2019), kelingkaran ini telah berlaku akibat daripada kekaburan makna dalam

mentafsir sesuatu entri/subentri dan frasa. Hal ini menyebabkan pengguna tidak dapat mentafsir makna leksikal seperti mana yang diterangkan dalam kamus. Perkara ini memerlukan sumber yang boleh membantu pengguna untuk menemui maklumat berkaitan leksikal itu dengan bertanya kepada sumber yang betul akan makna sebenar supaya tidak menimbulkan pertumpangtindihan makna. Menurut Hui Chin (1999), sumber seperti kamus menjadi sasaran utama kepada pengguna untuk merujuk makna yang sebenar bagi sesuatu kata yang ingin dirujuk. Tambahnya lagi, makna yang diterangkan perlulah tepat dan tidak mengelirukan supaya fahaman sebenar akan makna leksikal tersebut dapat difahami dengan jelas.

Kajian Veronica Diveica et al. (2024) ini menjelaskan bahawa unsur maklumat persekitaran telah mengubah makna setiap leksikal kerana makna leksikal boleh berkait rapat dengan pengalaman sosial pengguna bahasa tersebut. Kajian ini telah membuka ruang kepada pengkaji untuk melihat sejauh mana entri dalam dialek Utara ini dipengaruhi makna yang disampaikan oleh penutur dialek tersebut. Perkara ini disokong oleh kajian yang dilaksanakan oleh Yed-Vlasova (2024) menyatakan bahawa setiap unit leksikal bergantung kepada komunikasi penutur dengan melibatkan kehidupan budaya penutur berkenaan. Hal ini dibuktikan oleh Yed-Vlasova (2024) bahawa terdapat kesan ketara perubahan makna leksikal apabila diterjemahkan dari bahasa ke bahasa lain. Masalah pemahaman dalam pentakrifan kata berdasarkan pendekatan sinonim dengan memfokuskan dialek utara seperti dalam KD4 akan menjejaskan pahaman kepada pengguna bahasa. Meskipun pembaca menemui padanan sinonim kata pada setiap kata tersebut, namun padanan makna masih tidak sepadan dari segi kepenggunaannya (Sapura Dalmi, 2011). Hal ini demikian kerana, setiap kata mempunyai nilainya yang tersendiri dan jika sepadan untuk disinonimkan semestinya padanan tersebut boleh saling diganti antara satu sama lain. Dalam KD4 telah tercatat entri yang dimasukkan makna yang bertindih dan tidak sepadan dengan situasi makna sebenar (Noresah, 2009). Kecacatan ini telah menyebabkan pengguna keliru dan kabur sehingga memerlukan sumber yang asli untuk mengetahui makna sebenar bagi kata tersebut. Era teknologi moden dengan arus pendigitalan ini, dunia perkamusan juga telah mengalami pembaharuan dari segi masukkan maklumat sumber baharu yang berkaitan istilah yang digunakan selaras dengan perkembangan sosiobudaya kehidupan.

1.3. Objektif kajian

Kajian ini bertujuan mengkaji penelitian komponen makna leksikal dalam Bahasa Melayu dialek Utara dan secara khususnya mempunyai objektif yang berikut:

- 3.1 Mengenal pasti entri DU yang mempunyai kekaburan makna berdasarkan pentakrifan dalam KD4.
- 3.2 Menganalisis entri DU yang mempunyai kekaburan makna berdasarkan pentakrifan dalam KD4 menggunakan Teori Analisis Komponen Makna (1975).
- 3.3 Menilai pentakrifan makna baharu berdasarkan persamaan atau perbezaan fungsi entri DU dalam KD4.

2. Sorotan Literatur

Sorotan literatur merupakan kajian lepas yang dijadikan sumber oleh pengkaji. Pengkaji telah membahagikan kepada empat kajian iaitu kajian tentang leksikal, kajian tentang leksikografi, kajian tentang dialek utara dan kajian tentang teori analisis komponen makna.

2.1 Kajian Tentang Leksikal

Menerusi sorotan kajian lepas berkaitan kajian leksikal, pengkaji dapat rumuskan bahawa kajian yang melibatkan leksikal masih giat dan relevans untuk dijalankan oleh pengkaji pada masa akan datang. Hal ini ruang lingkup kajian makna mengenai leksikal masih banyak kelompongan yang ditinggalkan oleh pengkaji lepas. Oleh yang demikian, pengkaji akan datang boleh melihat kembali cadangan yang diberikan agar penambahbaikan kepada kajian baharu dalam bidang ini diteruskan. Selain itu, dapat dibuktikan dengan kajian tentang leksikal yang dilaksanakan oleh pengkaji dari negara luar seperti Indonesia, England, China, Sepanyol, Perancis dan banyak lagi. Pengkaji dari negara ini masih melihat

bahawa kajian berkaitan leksikal – semantik ini wajar diteruskan. Sebagai contoh, Arief Erysyandi et al. (2024) yang mengkaji tentang makna leksikal dalam lirik lagu. Kajian ini telah membuktikan bahawa pendekatan semantik boleh menganalisis aspek pengulangan lirik yang mempunyai unsur sinonim dan antonim. Arief Erysyandi et al. (2024) telah merungkai makna bait-bait lirik yang terkandung dalam lagu “CEPMEK”, malah kajian ini menyumbang kepada cara artis menggunakan bahasa untuk menyampaikan makna leksikal lirik lagu dari segi emosi dan sebagainya. Begitu juga kajian yang dijalankan oleh Joonwoo Kim et al. (2024) yang menyatakan homonim ialah perkataan dengan pelbagai makna yang tidak berkaitan yang berkongsi satu bentuk dan sebutan. Kata-kata ini memberikan pandangan yang berharga tentang cara perwakilan semantik diambil dan dipilih secara bebas daripada ortografi dan fonologi. Kajian ini juga untuk melihat kata antonim yang tidak jelas dan kabur kepada pengguna. Justeru, kajian ini telah membuka ruang kepada pengkaji untuk mengkaji aspek penelitian makna yang melibatkan kata sinonim.

Veronica Diveica et al. (2024) telah menjalankan kajian yang berkaitan makna dengan menggunakan teori semantik yang bersesuaian. Kajian Veronica Diveica et al. (2024) ini menjelaskan bahawa unsur maklumat persekitaran telah mengubah makna setiap leksikal kerana makna leksikal boleh berkait rapat dengan pengalaman sosial pengguna bahasa tersebut. Kajian ini telah membuka ruang kepada pengkaji untuk melihat sejauh mana entri dalam dialek Utara ini dipengaruhi makna yang disampaikan oleh penutur dialek tersebut. Perkara ini disokong oleh kajian yang dilaksanakan oleh Yed-Vlasova (2024) menyatakan bahawa setiap unit leksikal bergantung kepada komunikasi penutur dengan melibatkan kehidupan budaya penutur berkenaan. Hal ini dibuktikan oleh Yed-Vlasova (2024) bahawa terdapat kesan ketara perubahan makna leksikal apabila diterjemahkan dari bahasa ke bahasa lain. Setiap penutur dan pahaman budaya menjadi perantara maklumat berkaitan pentafsiran makna. Makna istilah akan berbeza mengikut pentafsiran yang diberikan kerana dipengaruhi oleh pahaman budaya dan teknologi persekitaran kehidupan setiap penutur bahasa berkenaan.

Seterusnya kajian yang dilaksanakan oleh Nataliya N. Zyablova (2024) juga telah membuktikan bahawa dalam perkembangan ilmu linguistik moden khususnya bidang semantik - leksikal misalnya, pembentukan istilah baharu setara dengan perkembangan teknologi serta aktiviti manusia. Hal ini demikian kerana, kajian ini telah membuktikan bahawa setiap istilah yang digunakan dalam sesuatu bidang khusus perlu dititikberatkan dari segi aspek pemaknaan yang tercatat dalam kamus. Perkara ini penting kerana istilah ini akan menjadi sumber rujukan kepada pengguna bidang tersebut untuk merujuk makna bagi istilah-istilah yang berkaitan. Jika makna istilah tersebut tidak tercatat dan salah diertikan akan menjadi masalah kepada bidang tersebut. Nampak mudah tetapi kesan kepada bidang tersebut adalah besar impaknya.

Dapat disimpulkan bahawa semua sorotan kajian yang dibincangkan oleh pengkaji lepas adalah menjadi data rujukan utama dalam kajian. Pelbagai aspek yang akan dititikberatkan untuk menghasilkan sebuah penyelidikan yang relevan dengan perubahan semasa. Sehubungan dengan itu, hasil sorotan kajian ini telah membuka ruang dan lompong kepada pengkaji untuk melihat aspek kekaburan entri bagi setiap sepuluh entri yang bersinonim dalam KD4 berdasarkan fahaman responden penutur DU.

2.2 Kajian Tentang Leksikografi

Perkaitan kajian lepas dengan kajian leksikografi dalam bidang perkamusan juga memberi peranan utama dalam kajian ini. Hal ini demikian kerana kajian ini akan melibatkan pentakrifan makna entri yang diambil dalam KD4 untuk dianalisis sebagai kata yang ada unsur bersinonim. Makna yang diberikan dalam KD4 bagi entri tersebut dilihat mempunyai kekaburan makna kepada pengguna bahasa khususnya bukan penutur DU kerana terdapat kekeliruan makna sebenar bagi entri tersebut. Kamus dilihat sebagai tempat utama untuk pengguna mendapat maklumat berkaitan makna yang diperoleh sama ada dalam bentuk digital mahupun bercetak. Kecanggihan perkembangan teknologi juga memainkan peranan penting dalam perkembangan dunia peristilahan. Oleh itu, pengkaji telah menyorot beberapa kajian lepas berkaitan bidang ini.

Sven Leuckert (2024), telah mula menghasilkan keluaran leksikografi sistematik selaras dengan era pendigitalan. Menurut Sven Leuckert (2024), era pendigitalan telah menyebabkan semakin banyak

sumber dalam talian dicipta. Namun, terdapat masalah dari segi penggunaan kerana kerelevanan kamus bercetak masih diperlukan. Hal ini menunjukkan bahawa sumber bercetak masih diperlukan oleh masyarakat. Justeru, kajian ini membuktikan bahawa peranan masyarakat dalam pembentukan makna dalam kamus masih penting walaupun era perubahan teknologi digital, tetapi maklumat daripada masyarakat masih diperlukan. Kajian ini memperlihatkan bahawa kepentingan percetakan kamus masih relevan walaupun ada dalam bentuk digital. Peredaran masa telah membuktikan bahawa bahasa juga berkembang dan begitu juga kata turut bertambah. Justeru, kamus dianggap penting kerana menjadi tempat rujukan utama pengguna bahasa untuk merujuk makna kata.

Geraint Paul Rees dan Robert Lew (2024), dalam penyelidikan metalexicographical, pakar telah menilai prestasi teknologi seperti *OpenAI Generative Pretrained Transformer (GPT)* dalam tugas pengeluaran leksikografi sebagai menjanjikan tetapi lebih rendah daripada leksikograf manusia. Masih tidak jelas sama ada rasa rendah diri ini mengehadkan keberkesanan leksikografi yang dijana AI dalam menyelesaikan keraguan bahasa praktikal. Sehubungan itu, kajian ini membandingkan keberkesanan definisi yang dijana oleh AI kepada definisi dari kamus biasa dalam menyelesaikan keraguan perbendaharaan kata dalam tugas membaca aneka pilihan yang direka untuk menguji pengetahuan leksikal. Kajian ini memperlihatkan perbandingan pentafsiran kata yang dihasilkan dalam kamus yang dijana oleh AI berbanding kamus biasa. Hal ini menunjukkan bahawa terdapat perbezaan makna apabila penjaan melalui AI dan kamus biasa. Pengkaji melihat bahawa walaupun ada kamus AI akan tetapi kamus biasa juga perlu dititikberatkan dan perlu selari dari segi perubahan maklumat.

Alicia Rodriguez Alvarez (2024) menyatakan bahawa glosari kata pinjaman dalam kamus dalam bidang khusus menjadi aspek penting. Hal ini kerana dalam kajian Alicia Rodriguez Alvarez (2024), glosari *Barret* merupakan sumber maklumat langsung mengenai kata pinjaman yang digunakan dalam bahasa Inggeris untuk merujuk kepada kebaharuan teknologi dan strategik dalam bidang sains ketenteraan pada masa itu. Kajian ini telah menekankan bahawa kesahihan bahasa sumber yang diberikan *Barret* kepada entri dalam glosarinya dengan bahasa sumber yang dinyatakan dalam karya leksikografi kontemporari dan dalam *Oxford English Dictionary* perlu selaras. Kajian ini telah membuktikan bahawa kesahihan maklumat dalam kamus sangat penting kerana menjadi sumber rujukan kepada pengguna khususnya kepada pengkaji dalam merujuk makna entri DU.

Oleh yang demikian, sorotan kajian berkaitan bidang leksikografi ini sangat membantu kepada pengkaji untuk melihat kemasukkan maklumat dalam kamus perlulah selaras dengan peranan dan kesahihan bidang tertentu. Kesahihan maklumat perlu sentiasa dikemaskini mengikut perkembangan teknologi kerana istilah baharu juga sentiasa terbentuk. Sumber daripada masyarakat dalam menggunakan istilah tersebut terutamanya berkaitan bidang khusus sangat diperlukan. Hal ini sangat penting kepada pengguna kamus untuk mencari sumber.

2.3 Kajian Tentang Dialek Utara

Kajian berkaitan dialek yang melibatkan DU masih banyak yang belum diterokai dan dikaji. Terdapat banyak sorotan yang dicadangkan dalam kajian lepas masih belum diselesaikan. Oleh yang demikian, kajian berkaitan DU ini masih relevan untuk dikaji dalam bidang bahasa. Hal ini menunjukkan bahawa kajian DU masih tidak menyeluruh kerana kebanyakan pengkaji di Malaysia memfokuskan kepada dialek negeri Kedah dan Perak. Bagi negeri Perlis dan Pulau Pinang masih kurang dititikberatkan dalam kajian kerana negeri ini bersifat kecil. Perkara ini telah membuka ruang kepada pengkaji untuk menjalankan kajian berkaitan pentakrifan komponen makna leksikal dalam DU melibatkan empat negeri Kedah, Perak, Perlis dan Pulau Pinang.

Kajian Mohammad Khairulanwar Abdul Ghani et al. (2024) telah mengkaji dialek Baling, Kedah dari sudut dialektologi diakronik yang mana kajian ini akan melihat perbezaan ciri-ciri fonologi dalam dialek Kedah dengan dialek Melayu yang lain. Oleh yang demikian kajian ini telah membuka ruang kepada pengkaji untuk menjalankan kajian yang melibatkan leksikal dalam DU kerana kajian ini hanya mengkaji ciri fonologi dalam dialek Kedah dan bukan berkaitan makna kata. Justeru telah menjadi lompongan kepada pengkaji untuk menjalankan kajian tentang makna melibatkan dialek Utara.

Seterusnya, Zuliana Zubir dan Zaliza Zubir (2024), dialek ialah variasi bahasa yang digunakan oleh sekumpulan penutur dalam pertuturan tempat. Secara umumnya kita tahu bahawa linguistik ialah kajian tentang dialek. Manakala, dialek itu sendiri masih menimbulkan beberapa persoalan. Ada yang berpendapat bahawa dialek adalah satu bentuk dialek yang dikaitkan hanya dengan petani dan orang miskin atau kumpulan status yang lebih rendah. Dialek itu hanya berdasarkan status atau kuasa, pendidikan dan wilayah tempat pengguna tinggal. Kajian ini memfokuskan kepada satu objektif utama yang memfokuskan kepada perbandingan inventori fonem yang mengandungi dua bahasa. Untuk tujuan ini, pengkaji cuba menganalisis daripada bahagian vokal dan hitam. Kajian ini menunjukkan banyak persamaan dan perbezaan dalam pelbagai aspek bahasa sahaja dan tidak kepada makna bagi sesebuah kata yang dirujuk bagi dialek berkenaan. Justeru, kajian ini membuka ruang kepada pengkaji untuk menjalankan kajian makna melibatkan dialek.

Fazal Mohamed Mohamed Zultan dan Anas Ismail (2023), geolinguistik menggabungkan geografi dan linguistik serta menggunakan teknologi Sistem Maklumat Geografi (GIS) untuk memetakan dan mengenal pasti sempadan bahasa. Dialek negeri Pulau Pinang yang bersempadan dengan negeri Kedah, Perlis dan Perak akan menggunakan teknologi GIS ini untuk mengenal pasti perbezaan kamus yang mempunyai bahasa negeri yang berbeza. Kajian ini akan menyiasat penggunaan dan pengedaran bentuk peluasan makna perkataan “kapal”, “kuih” dan “panas”, serta menyediakan peta isogloss dan koroplet bagi bentuk-bentuk perkataan ini di negeri Pulau Pinang menggunakan aplikasi – aplikasi GIS. Kajian ini telah membuka ruang kepada pengkaji untuk mengkaji peluasan makna kata terutama dalam entri dialek Utara.

Secara rumusannya, kajian dialek yang dikaji oleh pengkaji terdahulu masih tidak menyeluruh dan banyak kelompondan ditinggal untuk pengkaji baharu membuat kajian. Pengkaji dialek Utara yang sering menjalankan penyelidikan berkaitan dialek Utara seperti Fazal Mohamed Mohamed Zultan dan Anas Ismail, Zuliana Zubir dan Mohammad Khairulanwar Abdul Ghani telah menjadi rujukan pengkaji baharu untuk menjalankan kajian berkaitan dialek Utara ini khususnya bidang semantik – leksikal.

2.4 Kajian Tentang Teori Analisis Komponen Makna

Pengkaji telah memilih Teori Analisis Komponen Makna yang diasaskan oleh Eugene A. Nida (1975) dalam mengaplikasikan persembahan data kajian ini. Oleh yang demikian, banyak sorotan kajian lepas yang menggunakan teori sama oleh pengkaji lepas memberitahu bahawa teori ini masih relevan untuk digunakan sehingga kini. Teori ini bertepatan dalam menghuraikan makna perkataan yang diperlukan untuk melihat sama ada mempunyai unsur persamaan atau unsur petentangan jika ditambahkan dengan maklumat berkaitan sinonim bagi kata tersebut.

Wen Lu dan Pui You Szeto (2023), morfem ‘memberi’ adalah antara item leksikal yang paling banyak dipelajari dalam bidang tatabahasa. Kajian ini bertujuan untuk menyediakan analisis tipologi dan kawasan bagi bentuk yang berbeza dan pelbagai fungsi ‘memberi’ dalam 27 jenis Cina Hui, kumpulan bahasa Sinitik yang kurang dikenali. Melalui teori analisis komponen, kajian ini menyumbang kepada pemahaman tentang peranan yang dimainkan oleh tatabahasa, terutamanya tatabahasa yang disebabkan oleh sentuhan, dalam membentuk bidang linguistik. Di samping itu, ia menimbulkan keraguan tentang asas ‘memberi’ dalam menilai perkaitan genetik bahasa di dunia. Kajian ini menunjukkan bahawa teori analisis komponen makna berjaya menyelesaikan masalah pemahaman makna kata.

Begitu juga Dmitry Privoznov (2023), membentangkan kajian tentang keadaan aktualiti dalam Balkar (dialek Karachay-Balkar, Turki). Kajian ini memberi tumpuan kepada makna denotik dan kausal bagi empat morfem: dua akhiran (akhiran kausatif dan akhiran -al ('boleh/boleh')) dan dua kata kerja (bujur ('perintah') dan qoj ('benarkan')). Teori Analisis Komponen Makna menerangkan situasi (situasi utama) dan mengukur situasi yang wujud dalam hubungan semantik tertentu dengannya. Kajian ini telah membuktikan bahawa teori analisis komponen makna boleh menghuraikan makna denotik dan kausal bagi empat morfem bagi kajian ini.

Aigul Bakenova et al. (2023), mengenal pasti spesifik ana (ibu -Kazakh) / mat' (ibu Rusia) / peluasan semantik ibu dalam bahasa Kazakh, Rusia dan Inggeris. Komponen kaedah analisis definisi perkataan leksikal digunakan untuk melakukan ini. Teori ini menambah baik definisi dalam penjelasan kamus, kerana ia menggalakkan penembusan ke dalam semantik sifat perkataan, yang mencerminkan pengetahuan yang diperoleh oleh seorang lelaki dalam amalan sosial dan pemahamannya. Kajian ini telah membuktikan bahawa teori ini berjaya menghuraikan makna peluasan kekaburan ibu dengan tepat berdasarkan tempat penggunaannya.

Zul Hanis Yop Othman et al. (2022) mengkaji kata polisemi dalam perbualan melibatkan generasi muda. Polisemi merupakan satu bentuk kata atau ungkapan yang merangkumi lebih daripada satu makna. Namun demikian, makna tersebut mempunyai pertalian antara satu sama lain. Data akan dianalisis dengan teori analisis komponen makna untuk melihat makna sama ada unsur persamaan atau sebaliknya. Oleh itu, data polisemi akan dijelaskan makna berdasarkan kontek yang melatari dalam perbualan. Kajian ini juga telah membuktikan bahawa teori analisis komponen makna sesuai digunakan untuk mengkaji makna kata bagi dialek Utara.

Aminnudin Saimon (2022), menjalankan kajian untuk menjelaskan maksud leksikon bergenre biasa dalam novel pilihan A. Samad Said. Kajian ini telah melihat makna leksikon jantina yang digunakan dalam novel tulisan A. Samad Said dan bukan melihat pada penelitian makna leksikon tersebut. Selain itu, kajian ini telah menggunakan teori analisis komponen makna dalam menghuraikan data. Ini telah membuktikan bahawa teori ini masih utuh untuk menghuraikan data kajian ini.

Secara rumusannya, kajian lepas yang dijalankan oleh pengkaji terdahulu yang menggunakan teori analisis komponen makna yang diasaskan oleh Eugene A. Nida (1975) masih relevan dan digunakan oleh pengkaji dalam mahupun luar negara. Oleh itu, dalam kajian ini pengkaji telah memilih teori ini dalam kajian untuk menganalisis dan menghuraikan kekaburan makna entri DU dalam KD4 yang mempunyai masalah pentakrifan makna.

3. Metodologi

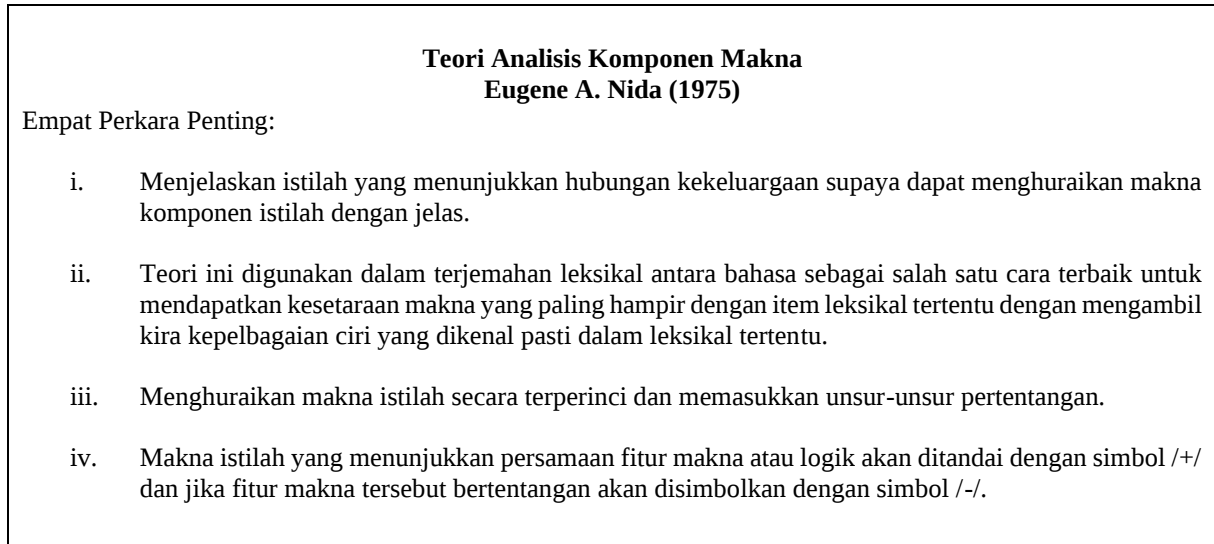
Kajian ini merupakan kajian kualitatif yang akan menjawab masalah kekaburan sepuluh entri DU yang telah dikenal pasti dalam KD4. Kajian kepustakaan dan kajian lapangan digunakan dalam kajian ini bagi memperoleh dan menghuraikan data secara terperinci dengan berlandaskan maklumat yang tepat. Entri bersinonim yang terpilih daripada data korpus diperoleh daripada Sistem Pangkalan Data Korpus Bahasa Melayu oleh Dewan Bahasa dan Pustaka (DBP). Data kajian yang berbentuk kualitatif akan membolehkan pengkaji mendalami dan menelaah permasalahan kajian secara lebih mendalam dan tepat (Creswell, 2018). Respondan kajian melibatkan sebanyak 30 orang responden dari Lembaga Pemasaran Pertanian Persekutuan (FAMA) di Bandar Baru Selayang, Selangor melalui kaedah persampelan bertujuan. Kaedah ini telah ditetapkan beberapa kriteria iaitu berumur dalam lingkungan 25 hingga 55 tahun, berasal dari negeri Utara iaitu Negeri Kedah, Perlis, Pulau Pinang dan Perak, beragama Islam, tiada ketetapan dari segi jantina dan taraf akademik dan pelbagai skim jawatan. Lokasi kajian dalam kajian ini dijalankan di Lembaga Pemasaran Pertanian Persekutuan (FAMA) Ibu Pejabat yang terletak di Bandar Baru Selayang, Selangor. Lokasi ini dipilih kerana merupakan lokasi yang paling strategik dan mempunyai ciri-ciri yang diperlukan oleh pengkaji. Ciri-ciri tersebut merangkumi aspek jarak tempat tinggal, masa, persekitaran, faktor kerjasama dari segi data kajian dan bilangan responden didapati cukup untuk menjawab data yang diperlukan (Zul Hanis Yop Othman et al. 2022).

Selanjutnya, kajian ini merupakan kajian temu bual dan pemerhatian secara bersama untuk mendapatkan data dengan bantuan alat perakam suara. Tujuan temu bual ini dilakukan untuk mendapatkan makna leksikal sebenar yang daripada penutur DU tersebut. Menurut Othman Lebar (2014), kaedah temu bual wajar dilakukan jika sekiranya perbuatan tidak berupaya dari segi perlakuan, percakapan yang dijelaskan berdasarkan soalan yang ditanya serta keadaan semasa proses kejadian persekitaran yang tidak dapat diulang semula secara semula jadi. Seterusnya, rakaman suara tadi akan mengalami proses transkripsi dan dianalisis dengan menggunakan teori yang digunakan dalam kajian ini untuk menyelesaikan masalah kekaburan makna entri dalam KD4 tersebut. Seterusnya, kajian ini

akan menggunakan Teori Analisis Komponen Makna yang diasaskan oleh Eugene A. Nida (1975) bagi menghurai masalah makna yang tepat dan bersinonim.

3.1 Teori Analisis Komponen Makna (1975)

Kerangka teori ini adalah berdasarkan Teori Analisis Komponen Makna (Eugene A. Nida, 1975). Perincian berkaitan kerangka teori dan penerangan ringkasannya adalah seperti Rajah 3.1:

Rajah 3.1: Kerangka Teori

Berdasarkan Rajah 3.1, pengkaji telah membuat ringkasan berdasarkan kefahaman pengkaji sendiri untuk lebih memudahkan pengkaji akan datang memahami dan menggunakan Teori Analisis Komponen ini. Kefahaman tentang teori terlebih dahulu memudahkan proses penganalisisan data berlandaskan prinsip yang diterapkan dalam teori tersebut supaya data boleh dianalisis dengan betul dan tepat. Teori ini dipelopori oleh Eugene A. Nida (1975). Dalam analisis komponen ini, apa yang ditekankan ialah makna sesuatu perkataan kepada fitur makna atau komponen makna. Persaudaraan dalam bahasa yang berbeza dijelaskan untuk menyelesaikan perbezaan dalam aspek bahasa yang merangkumi hubungan kekeluargaan melalui pendekatan ini. Ahli antropologi telah menggunakan teori analisis komponen untuk menentukan hubungan kekeluargaan sesuatu perkataan. Menurut Indirawati Zahid dan Fatmawati Sidik (2012), analisis komponen ialah kajian yang berkaitan dengan bentuk rujukan dan paparan struktur makna dalam sesuatu bahasa yang memenuhi standard struktur beberapa set rujukan yang mana tatacara linguistiknya ialah menamakan, mengparafrasa, pengenalan, dan klasifikasi.

Eugene A. Nida (1975) berpendapat bahawa perkataan yang mempunyai makna yang sama adalah berkaitan dengan fitur yang dikongsi dan mempunyai fitur yang membezakan antara perkataan tersebut. Komponen makna terbahagi kepada dua bahagian iaitu bertanda +/- bagi fitur merujuk kepada komponen makna, manakala -/ bagi fitur yang bukan komponen makna perkataan seperti yang disenaraikan dalam Jadual 3.1:

Jadual 3.1: Komponen Makna dan Fitur +/-

Komponen Makna	Ibu	Nenek
Perempuan	+	+
Emak kepada ibu	-	+
Anak kepada nenek	+	-
Berkahwin	+	+
Memiliki cucu	+	+
Dewasa	+	+
Pernah Mengandung	+	+

Menurut Eugene A. Nida (1975), struktur leksikal dalam bahasa tabii boleh dianalisis dari sudut semantik melalui pembentukan unsur-unsur makna yang dianggap universal. Selain makna perkataan berhubung dengan perkataan lain yang dianalisis dalam hubungan komponen kompleks dan bukan sebagai satu unit, teori ini menjelaskan dan menganalisis makna perkataan dengan memasukkan unsur-unsur yang bertentangan.

Di samping itu, teori ini sesuai digunakan dalam terjemahan leksikal antara bahasa sebagai salah satu cara terbaik untuk mendapatkan kesetaraan yang paling hampir dengan item leksikal tertentu, dengan mengambil kira kepelbagaian ciri yang dikenal pasti dalam perkataan tertentu. Walaupun pernyataan ini dapat menguatkan teori, mungkin tidak selalu praktikal seperti yang dikemukakan oleh Leech (1974), perkataan boleh dianalisis berdasarkan komponen semantik yang biasanya datang secara berpasangan dikenali sebagai pertentangan semantik. Berdasarkan penegasan ini, pasangan telah diberikan ciri tambah [+] dan atau tolak [-]. Pendekatan ini dikenali sebagai taksonomi binari. Mengikut andaian ini, analisis komponen bagi leksem *seat* dalam bahasa Inggeris boleh dikatakan benar tentang *chair*, *sofa*, *stool* dan *bench*, dan setiap perkataan boleh dibezakan daripada yang lain dalam pengkategorian atau domain ini mengikut bilangan orang ditampung dan sama ada sokongan belakang disertakan. Pada masa yang sama, semua leksem berkongsi komponen atau ciri makna yang sama, sesuatu untuk diduduki. Berdasarkan latar belakang inilah makna boleh ditakrifkan dari segi ciri-ciri tersendiri yang bersilang. Analisis komponen adalah untuk mentakrifkan set perkataan yang berbeza antara satu sama lain dari segi set ciri bersilang.

Justifikasi Teori Analisis Komponen Makna ini dipilih adalah untuk mencari persamaan sesuatu leksikal, maka makna pada sesuatu perkataan perlu dirincikan. Penggunaan analisis komponen makna adalah kaedah yang paling tepat dan sesuai untuk memperlihatkan hubungan makna. Ton Ibrahim (1987) menjelaskan bahawa tujuan analisis komponen semantik adalah untuk menemukan dan menyusun komponen-komponen semantik perkataan atau unit-unit linguistik dan mencari hubungan antara komponen berkenaan. Pemaknaan tentang hubungan ini amat penting bagi pemahaman tentang makna. Secara rumusannya, pengkaji mendapati bahawa Teori Analisis Makna Komponen Makna yang diasaskan oleh Eugene A. Nida merupakan teori yang paling relevan dalam kajian ini. Hal ini demikian kerana teori ini akan digunakan untuk menghuraikan kekaburan makna entri DU dalam KD4 yang mempunyai masalah pentakrifan makna sinonim.

4. Dapatan dan Perbincangan

Kajian ini akan membincangkan satu entri yang didapati dalam sumber data korpus iaitu entri bertokoh. Pemilihan entri ini berdasarkan masalah pentakrifan makna yang bersinonim dalam KD4. Entri ini akan dihuraikan secara terperinci dengan menjelaskan pentakrifan makna serta merumuskan semula makna baharu yang didapati hasil daripada data lapangan.

4.1 Entri DU *Bertokoh*

Pengkaji akan mentakrif semula makna entri bertokoh berdasarkan makna yang diberikan dalam KD4. Seterusnya, padanan makna sinonim tersebut akan diuraikan berdasarkan Teori Analisis Komponen Makna. Akhir sekali, entri ini akan dirumus semula makna baharu berdasarkan dapatan data lapangan yang ditemui bersama penutur DU.

4.2 Pentakrifan Entri *bertokoh* dalam KD4 yang Berbentuk Sinonim

Bertokoh Kd; bergaya, hebat, tampan

(KD4:2005)

bergaya 1. menunjukkan kesajakan, (keanggunan, ketrampilan), menunjukkan lagak, beragam, berlagak, berperangai, bersikap: dia nak ~ juga, tapi duitnya tidak ada; langkahnya ~ langkahnya teratur baik; 2. menunjukkan corak, bentuk, rupa atau sifat yg tertentu: sajak ini ~ realis dan romantis; 3. berdaya, berkekuatan, bertenaga: ia tidak ~ lagi berhadapan dgn adiknya;

(KD4:2005)

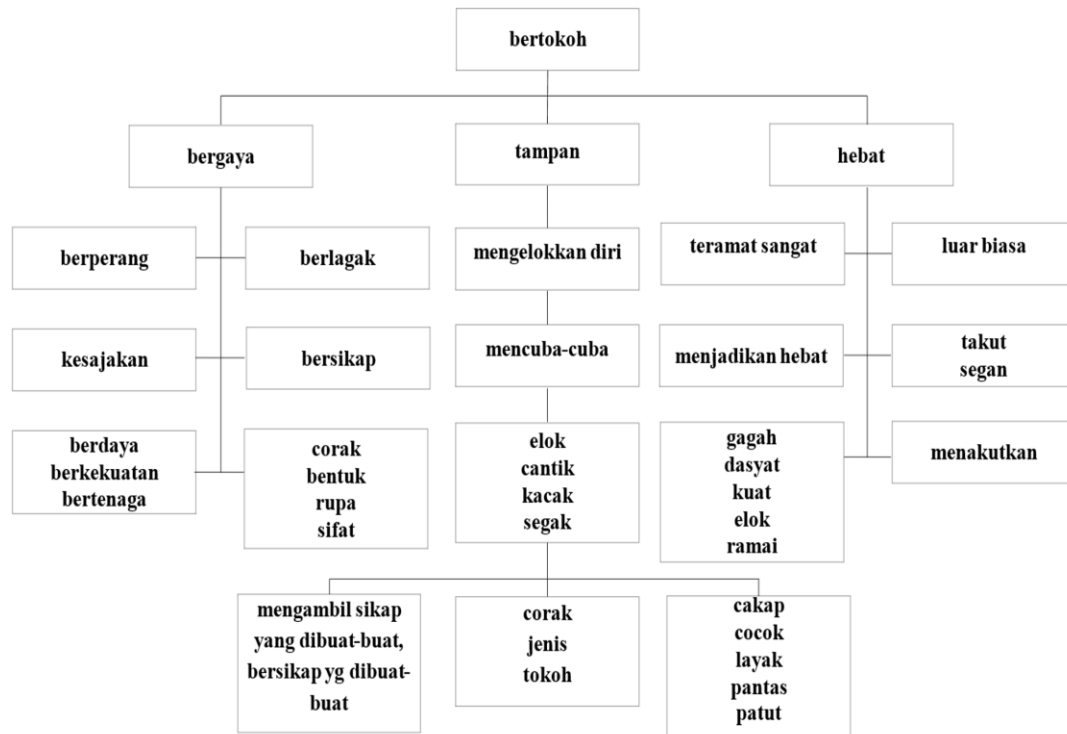
hebat 1. teramat sangat atau luar biasa (gagah, dahsyat, kuat, elok, bagus, ramai, dll): pertengkaran ~ berbangkit dlm biliknya; sungguh ~ bunyi letupan malam tadi; 2. sl takut, segan: maka orang Pahang pun ~ rasanya melihat betul Hang Nadim memarah itu; hebat-hebatan secara besar-besaran: puak pembangkang hendak melancarkan tunjuk perasaan secara ~; menghebat menjadi hebat, bertambah hebat: perompakan bank tahun ini ~ di Kuala Lumpur; menghebatkan 1. menjadikan hebat (banyak, besar, dll); 2. sl menakutkan: apakah yg ditakutkan dan dihebatkan?

(KD4:2005)

tampan 1. elok (rupa, sikap, dll), cantik, kacak, segak: dlm pakaian hitam sepasang itu dia sungguh-sungguh kelihatan ~; potongan badannya cukup ~; 2. cakap, cocok, layak, pantas, patut: beliau ~ menjadi tentera; 3. = ~ rupa sikap badan, tokoh (perawakan): pegawai tentera itu tidak mempunyai ~ seorang perwira; 4. = ~ muka air muka, roman muka, rupa: bagaimanakah rupanya dan ~nya dan tinggi besarnya dan pakaiannya? 5. sesuai benar, kena benar, padan: tiada ~ ia berlakon sbg ibu; 6. corak, jenis, tokoh (utk menghina): bukan ~ dia yg berhak mengaku ibu dr seorang peguam; 7. = tampannya, tampan-tampannya rupanya, gayanya, gelagatnya, nampaknya: ~ akan binasa; ~ sudah, langgam terbawa prb tiada bercela sedikit pun (orang, binatang, barang); tampan-tampan; ~ orang a) rupa-rupanya spt orang; b) ki orang yg tidak boleh dipercayai; menampan 1. mengambil sikap yg dibuat-buat, bersikap yg dibuat-buat; 2. mencuba-cuba (pakaian dll); 3. mengelokkan diri (rumah dll), mengatur diri; ketampanan perihal tampan, kecantikan, keelokan, kegagahan: ~nya menarik hati gadis itu.

(KD4:2005)

Berdasarkan entri-entri KD4 yang dikeluarkan seperti di atas, pecahan makna yang dianggap paling sesuai bagi merujuk makna entri *bertokoh*, maka pengkaji merumuskan seperti yang berikut:

Rajah 4.1: Carta Makna Entri *Bertokoh*

Entri *bertokoh* diberikan penelitian makna dalam bentuk tiga padanan sinonim sebagai *bergaya*, *tampan*, dan *hebat*. Ketiga kata-kata sinonim yang dipadankan tersebut mempunyai makna yang berbeza antara satu sama lain dan mempunyai makna yang bertindih serta menyebabkan kekaburan makna. Penelitian makna KD4 bagi kata *bergaya* adalah sebagai berperang, berlagak, kesajakan, bersikap, berdaya, berkekuatan, bertenaga, corak, bentuk, rupa dan sifat. Kata *bergaya* umumnya menunjukkan ketrampilan dan keanggunan pada diri. Berdasarkan makna yang diberikan oleh KD4, dapat dikenal pasti bahawa kata *bergaya* digunakan merujuk kepada rupa paras diri atau perwatakan yang melibatkan lelaki dan perempuan. Pengkaji mendapati bahawa entri *bertokoh* ini hanya digunakan untuk merujuk kepada orang yang mempunyai gaya dan mempunyai ciri-ciri tokoh atau tanjak bagi sesuatu perkara iaitu bersesuaian.

Kata sinonim kedua bagi entri DU *bertokoh* adalah *tampan*. Kata *tampan* ini ditakrif sebagai mengelokkan diri, mencuba-cuba, elok, cantik, kacak, segak, mengambil sikap yang dibuat-buat, bersikap yang dibuat-buat, corak, jenis, tokoh, cakap, cocok, layak, pantas dan patut. Pentakrifan KD4 ini telah menimbulkan makna yang menyebabkan pembaca keliru serta menimbulkan kelingkaran makna yang meluas bagi entri *tampan*. Definisi yang diberikan dalam KD4 lebih menerangkan sifat elok pada paras rupa dan tidak merujuk pada perwatakan.

Kata *hebat* yang merupakan padanan kata sinonim yang ketiga pula mempunyai beberapa makna yang kabur seperti teramat sangat atau luar biasa (gagah, dasyat, kuat, elok, bagus, ramai), takut, segan dan menakutkan. Padanan makna bagi *bertokoh* ini diluaskan makna mengikut situasi penggunaan konteks ayat dan sebagainya. Penelitian makna leksikal yang diberikan entri *bertokoh* dalam bentuk padanan tiga sinonim adalah bersifat meluas dan terlalu umum. Pentakrifan yang diberikan kepada *bergaya*, *tampan* dan *hebat* tidak menjelaskan makna yang lebih tepat bagi kata tersebut. Hal ini pengkaji mendapati makna yang diberikan dalam KD4 bagi kata *bertokoh* dengan makna lapangan ada perbezaan dan tidak mempunyai perhubungan antara satu sama lain.

4.2 Penelitian Makna Entri DU *Bertokoh* Yang Berbentuk Sinonim Berdasarkan Penerapan Teori Analisis Komponen Makna (1975)

Jadual 4.1: Analisis Komponen Makna Entri *Bertokoh*

Entri	lelaki	perempuan	perbuatan menipu	perbuatan memperdaya	menunjukkan lagak	kena gaya (sesuai, cocok) dengan seseorang	menghasilkan sesuatu kerja dengan kemas	berbakat dalam sesuatu perkara	melaksanakan sesuatu perkara dengan cekap	melaksanakan sesuatu perkara dengan mahir
Fitur Makna										
Bertokoh	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bergaya	+	+	+	-	+	-	-	-	-	-
Tampan	+	-	-	+	-	-	-	-	+	-
Hebat	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Jadual 4.1 mendapati bahawa entri *bertokoh* mempunyai fitur makna [+lelaki, +perempuan, +perbuatan menipu, + perbuatan memperdaya, + menunjukkan lagak, + kena gaya (sesuai, cocok) dengan seseorang, + menghasilkan sesuatu kerja dengan kemas, + berbakat dalam sesuatu perkara, + melaksanakan sesuatu perkara dengan cekap, + melaksanakan sesuatu perkara dengan mahir]. Entri *bergaya* pula terdiri daripada fitur makna [+lelaki, +perempuan, +perbuatan menipu, - perbuatan memperdaya, + menunjukkan lagak, - kena gaya (sesuai, cocok) dengan seseorang, - menghasilkan sesuatu kerja dengan kemas, - berbakat dalam sesuatu perkara, - melaksanakan sesuatu perkara dengan cekap, - melaksanakan sesuatu perkara dengan mahir]. Bagi entri *tampan* pula mempunyai fitur makna [+lelaki, -perempuan, -perbuatan menipu, + perbuatan memperdaya, - menunjukkan lagak, - kena gaya (sesuai, cocok) dengan seseorang, - menghasilkan sesuatu kerja dengan kemas, - berbakat dalam sesuatu perkara, + melaksanakan sesuatu perkara dengan cekap, - melaksanakan sesuatu perkara dengan mahir]. Seterusnya entri *hebat*, yang mempunyai fitur makna yang sama dengan *bertokoh* iaitu [+lelaki, +perempuan, +perbuatan menipu, + perbuatan memperdaya, + menunjukkan lagak, + kena gaya (sesuai, cocok) dengan seseorang, + menghasilkan sesuatu kerja dengan kemas, + berbakat dalam sesuatu perkara, + melaksanakan sesuatu perkara dengan cekap, + melaksanakan sesuatu perkara dengan mahir].

Fitur makna bagi penelitian *bertokoh* merupakan fitur pembeza yang menunjukkan tidak boleh diganti oleh sinonim *bergaya* kerana kata *bertokoh* terdiri daripada [- perbuatan menipu] sedangkan konsep makna *bertokoh* adalah [+ perbuatan menipu]. Begitu juga dengan fitur makna *bertokoh* [+ perbuatan memperdaya], [+ kena gaya (sesuai, cocok) dengan seseorang], [+ menghasilkan sesuatu kerja dengan kemas], [+ berbakat dalam sesuatu perkara], [+ melaksanakan sesuatu perkara dengan cekap], [+ melaksanakan sesuatu perkara dengan mahir] sedangkan *bergaya* [- perbuatan memperdaya], [- kena gaya (sesuai, cocok) dengan seseorang], [- menghasilkan sesuatu kerja dengan kemas], [- berbakat dalam sesuatu perkara], [- melaksanakan sesuatu perkara dengan cekap], [- melaksanakan sesuatu perkara dengan mahir]. Begitu juga dengan entri *tampan* yang juga tidak boleh disinonimkan dengan entri *bertokoh* kerana mempunyai perbezaan fitur makna yang ketara dan hanya dua sahaja yang sama dengan *bertokoh* iaitu [+ lelaki], [+perbuatan memperdaya]. Berbeza pula dengan entri *hebat* yang dilihat mempunyai persamaan dengan *bertokoh* kerana memiliki fitur makna yang sama. Hal ini menunjukkan bahawa kedua-dua entri ini boleh disinonimkan antara satu sama dengan lain.

Dalam konteks linguistik, fitur makna yang wujud bagi entri *bertokoh* dengan fitur makna kata *bergaya* menyebabkan kedua-dua kata tersebut tidak boleh menggantikan antara satu sama lain. Kata *bergaya* yang ditakrifkan sebagai berperang, berlagak, kesajakan, bersikap, berdaya, berkekuatan, bertenaga, corak, bentuk, rupa dan sifat tidak menunjukkan makna data lapangan yang ditemukan oleh pengkaji. Takrifan yang diberikan KD4 dengan lapangan mempunyai perbezaan yang ketara dan meluas. Begitu juga dengan kata *tampan*, didapati bahawa tidak ada ciri-ciri makna *bertokoh* seperti yang diterangkan dalam rajah 4.1 yang mana tidak menunjukkan seperti di dalam fitur makna dalam jadual 4.1. Walau bagaimanapun, terdapat persamaan fitur makna antara *hebat* dengan *bertokoh*. Hal ini demikian kerana makna lapangan *bertokoh* telah diertikan sebagai perbuatan penipuan dan

memperdaya sedangkan kata bergaya tidak menunjukkan makna seperti itu. Berikut disertakan contoh penggunaan kata bergaya yang didapati daripada sumber korpus:

bergaya

Sampai dengan beca automatik, awak akan nampak ~.
Mati lebih baik dari hidup sepanjang hayat dengan orang tak berguna yang rasa nama Taserface itu ~.
Hari ini, Ed memakai kostum ~ bunga aster.
Dan alasan ketiga, saya nak gadis yang ~.
Tak, sayang, mereka ~, mereka tak macam kita.

(Sumber:KD4: 2005)

Berdasarkan korpus bagi entri makna *bergaya*, dalam korpus kajian, pengkaji telah menemukan korpus dari sumber kamus bahasa Melayu tentang penggunaan kata adjektif *bergaya* ini lebih pada rupa diri yang menampakkan segak atau cantik pada seseorang itu. Oleh yang demikian makna *bergaya* ini tidak sesuai untuk disinonimkan dengan makna bertokoh.

tampan

Kau sangat ~.
Kamu sangat ~, kamu sudah menjadi botak.
Dj Ali masih ~ atau kutukanku terkabul.
Ann, bayangkan ada penjelajah ~ dalam pelayaran ke Timur jauh.
Yah, aku rasa kau ~ pula.

(Sumber:KD4: 2005)

Kajian mendapati kesemua korpus bagi kata *tampan* menunjukkan kata adjektif yang ada kepada manusia iaitu lebih pada rupa paras juga. Oleh yang demikian, kata *tampan* ini juga tidak boleh disinonimkan dengan kata *bertokoh* kerana ada mempunyai kelingkaran makna yang sempit yang merujuk pada makna rupa paras manusia sahaja.

hebat

Apakah yang akan “raja yang ~, raja yang berkuasa, raja empat penjuru alam” lakukan?
Ya, itu memang ~, saya suka. Itulah kenapa kita harus mengajar melalui contoh dan kesaksian bahawa kata-kata pemegang
Imamat Melkisedek yang ~ Raja Benyamin adalah benar.
Perempuan itu ~ dalam semua perkara termasuk menipu, memperdaya dan licik.

(Sumber:KD4: 2005)

Begitu juga dengan sumber korpus bagi kata *hebat*, kajian mendapati kesemua contoh penggunaan *hebat* merujuk pada sifat manusia lebih pada kehebatan seseorang dalam sesuatu perkara sama ada perkara positif atau negatif. Makna ini tepat dengan makna entri *bertokoh* yang didapati dalam kajian lapangan oleh pengkaji.

Penelitian makna perkataan sinonim yang dijelaskan dalam KD4 tidak menepati makna sebenar yang diperolehi dalam kajian lapangan oleh pengkaji bagi entri kata bertokoh. Walaupun ada penerangan makna yang hampir-hampir sama tetapi masih kurang tepat kecuali kata *hebat*. Oleh itu, kata *tampan* dan *bergaya* tersebut tidaklah seratus-peratus sama maknanya antara satu sama lain.

4.3 Pentakrifan Baharu Makna Entri DU *Bertokoh*

Berdasarkan dapatan yang diperoleh daripada 30 orang responden penutur DU yang berkerja di FAMA telah mentakrifkan beberapa makna baharu bagi entri *bertokoh*. Sehubungan dengan itu, berikut adalah makna yang diterima oleh penutur DU tersebut;

Jadual 4.2: Pentakrifan Penutur DU Bagi Entri *Bertokoh*

Penutur DU	Takrifan Makna Baharu
Penutur Perak	1. <i>perbuatan menipu atau memperdaya</i> 2. <i>kena gaya (sesuai, cocok) dengan seseorang</i>
Penutur Kedah	1. <i>menghasilkan sesuatu kerja dengan kemas</i> 2. <i>menunjukkan lagak (ada gaya)</i> 3. <i>berbakat dalam sesuatu perkara</i>
Penutur Perlis	1. <i>melaksanakan sesuatu kerja dengan cekap dan mahir</i>
Penutur Pulau Pinang	1. <i>ada gaya</i>

Berdasarkan jadual 4.2 telah menunjukkan bahawa terdapat pentakrifan makna baharu yang diberikan oleh penutur DU yang berasal dari Negeri Perak, Negeri Perlis, Negeri Kedah, dan Negeri Pulau Pinang. Makna yang diberikan adalah berdasarkan pemahaman dan penggunaan semasa penutur bagi mentakrif makna entri *bertokoh*. Bagi penutur DU Pr, makna yang diberikan oleh penutur dialek itu ialah *perbuatan menipu atau memperdaya*. Hal ini sangat berlainan makna yang diberikan dalam KD4 hanya dijelaskan secara umum sahaja tanpa perincian. Bagi penutur DU Kd pula telah mentakrifkan makna entri *bertokoh* ialah perihal perbuatan *menghasilkan sesuatu kerja dengan kemas, menunjukkan lagak (ada lagak)* dan *berbakat dalam sesuatu perkara*. Bagi penutur DU Pl pula, entri *bertokoh* ditakrifkan sebagai *melaksanakan sesuatu kerja dengan cekap dan mahir*. Manakala bagi penutur DU Pn pula mentakrifkan entri *bertokoh* sebagai *ada gaya* sama dengan makna yang diberikan penutur DU Pr. Walau bagaimanapun, makna yang didapati daripada responden adalah tidak sama dengan makna yang diterangkan dalam KD4 yang mana hanya mentakrifkan sebagai *bergaya, hebat, tampan*.

Selain itu, rata-rata semua responden yang ditemu bual pernah mendengar berkenaan *bertokoh* dan mengetahui penggunaan perkataan tersebut mengikut negeri masing-masing. Hal ini kerana berdasarkan dapatan kajian yang ditunjukkan dalam jadual 4.2 jelaslah bahawa perbezaan makna yang ketara bagi setiap negeri penutur perkataan tersebut. Oleh yang demikian, wajarlah entri *bertokoh* ini diberikan pentakrifan semula sebagai panduan kepada pengguna terutamanya pengguna yang bukan penutur asli dialek tersebut untuk memahami makna sebenar dan bukannya sekadar memberikan contoh ayat untuk menerangkan maksud bagi pentakrifan yang diberi dalam bentuk sinonim tersebut. Hal ini kerana pentakrifan berbentuk sinonim ini ternyata akan menimbulkan kekaburan dan kelingkaran makna kepada pengguna, akhirnya makna yang dikehendaki tidak akan sampai kepada pengguna bagi sesuatu perkataan yang dicari penjelasan maknanya.

Penelitian semula makna dan contoh sinonim perlu dijelaskan dengan bentuk penghuraian yang jelas beserta contoh ayat yang sesuai supaya kekeliruan makna dapat diatasi. Sesuai dengan pendapat Noor Roza Hassan (2019) telah menjelaskan bahawa pendefinisian sesuatu perkataan sinonim, satu bentuk penghuraian yang lebih mendalam dan terperinci perlu diberikan dengan pemasukan maklumat yang bersesuaian dengan ciri-ciri yang boleh membezakan perkataan bersinonim tersebut dan pendapat ini disokong oleh Salinah Jaafar dan Hui Chin (2016). Pengkaji berpendapat bahawa sebarang makna yang dikemukakan perlu diperincikan dengan pemasukan contoh yang relevan dengan kata yang ingin dijelaskan supaya masalah pertumpang-tindihan makna tidak berlaku. Berikut adalah pentakrifan baharu yang dicadangkan oleh pengkaji:

Entri Bertokoh

Pr, Kd, Pl, Pn:

Kk.

Perbuatan menipu dan memperdaya seseorang untuk kepentingan atau sebaliknya,
Cekap; mahir (kerja dll)
Menghasilkan sesuatu kerja dengan kemas.

Adj.

Kena gaya atau ada gaya (sesuai dan cocok) dengan seseorang.
Berbakat (dalam sesuatu perkara).
Menunjukkan lagak.

5. Kesimpulan

Secara keseluruhannya, kajian ini telah menjawab kesemua objektif kajian yang telah ditetapkan. Pentakrifan makna leksikal dengan pendekatan yang bersinonim berjaya diselesaikan dengan mengambil kira maklumat yang diberikan oleh penutur DU. Oleh itu, objektif yang pertama kajian ini adalah mengenal pasti entri DU yang mempunyai kekaburan makna berdasarkan pentakrifan dalam KD4. Pengkaji berjaya menyenaraikan sepuluh entri DU yang mempunyai masalah kekaburan yang telah didapati dalam KD4. Entri ini telah dihuraikan perbandingan makna perkataan sinonim. Seterusnya, objektif kedua kajian ini adalah untuk menganalisis entri DU yang mempunyai kekaburan makna berdasarkan pentakrifan dalam KD4 menggunakan Teori Analisis Komponen Makna (1975). Pengkaji telah menghuraikan data entri DU yang bermasalah dengan menggunakan teori ini. Penganalisisan komponen makna dapat melihat sama ada kata yang disinonimkan mempunyai persamaan atau tidak. Jika mempunyai persamaan antara satu sama lain, kata itu akan ditanda dengan simbol /+/, manakala jika tidak mempunyai persamaan kata itu akan ditandai dengan simbol /-/. Objektif ketiga kajian ini ialah untuk menilai pentakrifan makna baharu berdasarkan persamaan atau perbezaan fungsi entri DU dalam KD4. Pengkaji akan merumuskan semula makna baharu bagi entri yang dikaji melalui dapatan lapangan hasil temu bual dengan penutur DU. Makna baharu akan dihuraikan fungsi baharu dan dikelaskan kumpulan kata baharu.

Rujukan

- Abdul Chaer. (2007). *Kajian Bahasa Struktur Internal, Pemakaian dan Pemelajaran*. Jakarta: Penerbit PT Rineka Cipta.
- Adrienne Lehrer. (1992). *Semantic Field and Lexical Structure*. Edition Illustrated: Amsterdam, North-Holland.
- Aigul Bakenova, Shara Mazhitayeva, Sayan Kenzhagaliyev, Assylbek Zhartybayev, Zhannat Balmagambetova & Mendykyz Yesmatova (2023). Componential Analysis of Ana/Mat/Mother Words: Mother Prototype Extension. *Theory and Practice in Language Studies*, Vol. 13, No. 6, pp. 1413-1420, June 2023. ISSN 1799-2591
- Alicia Rodriguez Alvarez (2024). 'Most of our termes now vused in warres are deriued from straungers': Robert Barret's Glossary of Military Terms inThe Theorike and Practike of Moderne Warres (1598). *International Journal of Lexicography*, Volume 37, Issue 1, March 2024, Pages 95–116.
- Aminuddin Saimon 2022 Leksis Gender Kekeluargaan Dalam Novel Terpilih A. Samad Said: Kajian Analisis Komponen Makna. *Kolokium Bahasa, Sastera Dan Budaya Melayu* 2022. 43-59.
- Arief Eryandi et. al (2024). Makna Leksikal dalam Lirik Lagu Alif Cepmek dengan Judul "CEPMEK"(Cepat Mencintai Kamu). *IJEDR: Indonesian Journal of Education and Development Research*. Vol. 2 No. 1 Januari 2024.
- Creswell, John W. (2006). *Diksi dan Gaya Bahasa*. Jakarta: Nusa Indah.
- Dmitry Privoznov (2023) On Actuality Entailments, Causation, and Telicity in Balkar. *Languages* 2023, 8(3), 178
- Eugene A. N. (1975). *Componential Analysis of Meaning*. Publishers. The Hague: Paris
- Eugene A. N. (1996). *Menerokai Struktur Semantik*. Terj. Mashudi Kader. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka
- Fazal Mohamed Mohamed Sultan & Anas Ismail. (2023). Variasi Dialek Pulau Pinang: Analisis Geolinguistik. *Jurnal Bahasa*, 23(2), 341–360

- Geraint Paul Rees dan Robert Lew (2024). The Effectiveness of OpenAI GPT-Generated Definitions Versus Definitions from an English Learners' Dictionary in a Lexically Orientated Reading Task. *International Journal of Lexicography*, Volume 37, Issue 1, March 2024, Pages 50–74.
- Hui Chin. (1999). *Kamus Linguistik*. Jakarta: Gramedia Pustaka Utama.
- Hussein Kareem Hasan (2023). Semantic Theories, Levels of meanings, and Types of meaning. *Republic of Iraq Ministry of Higher Education and Scientific Research University of Thi-Qar College of Education for Humanities Department of English*.
- Ibrahim Ahmad. (1994). *Perkamusan Melayu: Satu Pengenalan*. Kuala Lumpur: Penerbit Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Indirawati Zahid dan Fatmawati Sidik. (2012). "Analisis Komponen Makna Kata Kerja Dalam Slogan Iklan Produk Kecantikan Muka" dim. *Jurnal Bahasa, Dewan Bahasa dan Pustaka, Keluaran Dis 2012. Hlm 256-283*.
- Kamus Dewan* (Edisi Keempat) (2005). Dewan Bahasa dan Pustaka: Kuala Lumpur.
- Kushartanti. (2005). *Pesona Bahasa Langkah Awal Memahami Linguistik*. Jakarta: Gramedia Pustaka Utama. Mashun. 2005
- Mohammad Khairulanwar Abdul Ghani,, Mohd Tarmizi Hasrah & Khairul Faiz Alimi. (2024). Dialek Hulu Kedah: Satu Pengelompokan Baharu. *Jurnal Bahasa*, 24(1), 1–44
- Monaliza Sarbini-Zin, Najwa Abdull Manan dan Haikal Hammaad Zin.(2019). *Unsur Kesalingfahaman Dan Ketidaksalingfahaman Antara Dialek Kedah Dan Dialek Melayu Sarawak*. *e-Jurnal Bahasa dan Linguistik*, 1(1), 18-32
- Nataliya N. Zyblova (2024). Term Formation In The Lexical-Semantic Field “Chemical Engineering” In Modern English: Structural And Derivational Aspects. *Modern Studies Of Social Issues 2024, Volume 16, Number 2*
- Noor Roza Hassan. (2019). Pentakrifan Entri Dialek Kelantan Dalam Kamus Dewan Edisi Keempat. Tesis Doktor Falsafah. Universiti Putra Malaysia
- Nor Saadah Mohd Salleh, (2015) *Kolokasi makna leksikal dalam iklan produk kecantikan*. Doctoral thesis, Universiti Putra Malaysia.
- Othman Lebar (2014). *Penyelidikan Kualitatif: Pengenalan Kepada Teori dan Metode*. Tanjung Malim: Universiti Sultan Idris
- Salinah Ja'afar, Doreen, dan Foo Hui Chin. (2016). *Sinonim dan Kelingkaran Makna dalam Kamus*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Sapura Dalmi. (2011). Dialek Kuala Kangsar Sebagai Entri dalam Kamus. Tesis Sarjana. Fakulti Bahasa dan Komunikasi, Universiti Pendidikan Sultan Idris.
- Sven Leuckert (2024), Moving Lexicographical Mountains for the Community: A Comparison of Print and Online Resources of Mountaineering English, *International Journal of Lexicography*, Volume 37, Issue 1, March 2024, Pages 29–49
- Ton Ibrahim. (1987). Kata Kerja Gerak dalam Dialek Kedah: Analisis Komponen Semantik. Tesis Doktor Falsafah. Jabatan Pengajian Melayu, Universiti Malaya.
- Veronica Diveica, Emiko J. Muraki, Richard J. Binney, and Penny M. Pexman, (2024). Socialness Effects in Lexical–Semantic Processing. *Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory, and Cognition*. 024, Vol. 50, No. 8, 1329–1343
- Wen Lu dan Pui You Szeto (2023). Polyfunctionality of ‘Give’ in Hui Varieties of Chinese: A Typological and Areal Perspective. *Languages* 2023, 8(3), 217
- Yed Vlasova (2024) Lexical And Semantic Correspondence In Political Discourse On *International Armed Conflicts*. *Lomonosov Translation Studies Journal*.
- Zul Hanis Yop Othman dan Zaitul Azma Zainon Hamzah. (2020). Ketaksaan Leksikal dalam Perbualan Masyarakat Peniaga Terengganu . *Jurnal Linguistik Vol. 24(1) Jun 2020 (033-050)*
- Zul Hanis Yop Othman, Salina Husain dan Nabillah Bolhassan. (2022). Unsur polisemi Bahasa Melayu dalam perbualan generasi muda. *Jurnal Kesidang. Volume 7 2022: 11-21*
- Zuliana Zubir Dan Zaliza Zubir (2024). Perbandingan Inventori Fonem Dialek Utara Dengan Dialek Charok Kudong Di Kawasan Pendang Kedah. E-Prosiding Persidangan Antarabangsa Sains Sosial & Kemanusiaan Kali Ke-9 (Pasak9 2024) 17-18 Julai 2024 E-Issn:2811-4051

Biodata Penulis

Zul Hanis Bin Yop Othman merupakan pelajar Doktor Falsafah Bahasa Melayu bidang semantik dan pragmatik di Jabatan Bahasa Melayu, Fakulti Bahasa Moden dan Komuniskasi, Universiti Putra Malaysia.

Dr. Sharil Nizam Bin Sha’ri merupakan pensyarah bidang Penerbitan Ilmiah, Penyuntingan, Penulisan Akhbar dan Psikolinguistik. Bertugas di Jabatan Bahasa Melayu, Fakulti Bahasa dan Komunikasi, Universiti Putra Malaysia.

Profesor Madya Dr. Adi Yasran Bin Abdul Aziz merupakan pensyarah bidang Fonologi dan Filologi serta tulisan Jawi. Bertugas di Jabatan Bahasa Melayu, Fakulti Bahasa dan Komunikasi, Universiti Putra Malaysia.

Dr. Salina Binti Husain merupakan pensyarah bidang Kajian Perbandingan dan Linguistik Terapan dalam Bahasa Sepanyol. Bertugas di Jabatan Bahasa Asing, Fakulti Bahasa dan Komunikasi, Universiti Putra Malaysia.